

5. 6. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K některým novinkám v právech akcionářů podle zákona o obchodních korporacích - část II.

Zákon č. [90/2012](#) Sb. o obchodních společnostech a družstvech („ZOK“) účinný od 1. ledna 2014 přinesl řadu novinek v oblasti právní úpravy akcionářských práv. V první části tohoto článku byly podrobně popsány změny v akcionářských právech souvisejících s účastí akcionáře na valné hromadě, a tedy s jeho právem podílet se na řízení společnosti. Cílem této části článku je seznámit čtenáře s ostatními změnami v akcionářských právech, a to zejména právu na podíl na zisku a právech kvalifikovaných akcionářů.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Právo na podíl na zisku

Podle ZOK má akcionář právo na podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení mezi akcionáře, přičemž výše podílu na zisku se stanoví, neurčují-li stanovy jinak, poměrem podílu akcionáře k základnímu kapitálu.

Podíl na zisku se vždy stanoví na základě řádné či mimořádné účetní závěrky schválené valnou hromadou. Pokud společenská smlouva nestanoví jinak, lze jej rozdělit pouze mezi akcionáře. Tudiž i tantiémy lze členům představenstva nově přiznat, pouze umožňují-li to stanovy společnosti.

Valná hromada nesmí rozhodnout o rozdělení zisku mezi akcionáře, pokud by se v důsledku takového rozdělení snížil vlastní kapitál společnosti pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle ZOK nebo stanov rozdělit mezi akcionáře. Částka, kterou může společnost mezi akcionáře jako zisk rozdělit, dále nesmí překročit výši zisku zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a zisk účtovaný v ostatních fondech ze zisku a sníženou o ztráty z předchozích období a o povinné příděly do rezervních a jiných fondů.[1]

O vyplacení podílu na zisku rozhoduje představenstvo a i přes přijetí rozhodnutí valné hromady o rozdělení podílu na zisku jej nesmí vyplatit, pokud by to bylo v rozporu s ustanoveními ZOK. Tak by tomu bylo např. v případě, pokud by si společnost vyplacením podílu na zisku přivodila úpadek nebo pokud by bylo o rozdělení zisku rozhodnuto v rozporu s výše uvedenými zákonnými omezeními nebo stanovami společnosti. Po odpadnutí případné zákonné překážky pro výplatu zisku je představenstvo povinnost zisk vyplatit.

Podíl na zisku je v akciové společnosti splatný do 3 měsíců ode dne přijetí rozhodnutí valné hromady o jeho vyplacení. Peněžitý podíl na zisku se nově musí vyplácet pouze bezhotovostním převodem na bankovní účet akcionáře, který je nově povinnou součástí seznamu akcionářů a bude evidován i v

Centrálním depozitáři cenných papírů.

ZOK nově umožňuje i vyplácení podílu na zisku jinak než v penězích. Tato možnost však musí být výslovně upravena ve stanovách společnosti. ZOK nestanoví žádná omezení, pokud jde o povahu nepeněžitého podílu na zisku. Mohou jim tedy být např. výrobky produkované společností, služby či cenné papíry. Záleží proto výlučně na akcionářích, jakým způsobem si možnost vyplácení podílu na zisku jinak než v penězích upraví ve stanovách.

ZOK dále nově umožňuje vydat takový druh akcií, se kterým je spojen pevný podíl na zisku. Akcionář vlastní akcie, s nimiž je pevný podíl na zisku spojen, má v případě vytvoření potřebného zisku ve výši postačující k vyplácení pevného podílu na zisku právo na stanovený podíl bez nutnosti přijetí rozhodnutí valné hromady o jeho rozdělení. Pevný podíl na zisku je v takovém případě splatný ve lhůtě 3 měsíců od přijetí rozhodnutí valné hromady o schválení účetní závěrky.

Zálohy na podíl na zisku

ZOK nově výslovně umožňuje vyplácení záloh na výplatu podílu na zisku. Zálohy lze však vyplácet pouze na základě mezitímní účetní závěrky, ze které vyplyne, že společnost má na rozdělení zisku dostatek prostředků. ZOK však do jisté míry omezuje výši vyplácených záloh, když stanoví, že výše zálohy nemůže být vyšší, než kolik činí součet výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu. K výplatě zálohy na podíl na zisku nelze použít ani rezervních fondů, které byly vytvořeny k jiným účelům, ani vlastních zdrojů, které jsou účelově vázány a jejichž účel není společnost oprávněna měnit. I v případě vyplácení záloh platí, že je společnost nemůže vyplatit, pokud by si tím měla přivodit úpadek.

Problematikou vyplácení záloh na podíl na zisku, resp. nutností sestavit za tímto účelem mezitímní účetní závěrku se zabývala i expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti, která k této problematice vydala výkladové stanovisko č. 27 ze dne 9. dubna 2014, ve kterém dospěla k závěru, že je povinností obchodní korporace sestavit mezitímní účetní závěrku, hodlá-li vyplácet zálohy na podíl na zisku. Výplata zálohy na zisku je totiž samostatným zákonným důvodem pro sestavení mezitímní účetní závěrky podle § 40 odst. 2 ZOK tak, jak jej předpokládá § 19 odst. 3 zákona o účetnictví

Práva kvalifikovaných akcionářů

Za kvalifikované akcionáře ZOK nově považuje akcionáře, kteří vlastní alespoň 3% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším než 100 mil. Kč, alespoň 5% akcií společnosti se základním kapitálem nižším nebo rovným 100 mil. Kč a alespoň 1% akcií společnosti se základním kapitálem vyšším nebo rovným 500 mil. Kč.

Těmto kvalifikovaným akcionářům ZOK obdobně jako obchodní zákoník přiznává zvláštní práva, která oproti obchodnímu zákoníku doznala pouze drobných změn. Jedná se o následující oprávnění kvalifikovaných akcionářů:

- i. právo požádat představenstvo, aby svolalo k projednání akcionářem navržených záležitostí valnou hromadu, přičemž pokud představenstvo požadovanou valnou hromadu nesvolá, může se kvalifikovaný akcionář obrátit na soud a požádat jej o zmocnění ke svolání valné hromady;
- ii. právo požádat představenstvo, aby zařadilo určitou záležitost na pořad jednání valné hromady;
- iii. právo požádat dozorčí radu, aby přezkoumala výkon působnosti představenstva v záležitostech uvedených v žádosti. Dozorčí rada je nově povinna písemně informovat

kvalifikovaného akcionáře o výsledcích provedeného přezkumu nejpozději do 2 měsíců od obdržení žádosti;

- iv. právo domáhat se za společnost náhrady újmy proti členům představenstva nebo dozorčí rady, resp. splnění jejich případné povinnosti plynoucí z dohody o vypořádání způsobené újmy, a právo domáhat se za společnost splacení emisního kursu proti akcionáři. Novinkou v tomto případě je, že akcionářskou žalobu lze nově podat také proti vlivné osobě, pokud tato vlivná osoba způsobí svým vlivem společnosti újmu; a
- v. právo navrhnout soudu, aby jmenoval znalce pro účely přezkumu zprávy o vztazích, pokud se kvalifikovaný akcionář domnívá, že nebyla vypracována řádně. Soud je nově na základě návrhu kvalifikovaného akcionáře povinen jmenovat znalce do 15 dnů ode dne doručení návrhu, jinak platí, že navrženého znalce schválil.

Přechodné ustanovení týkající se práv a povinností akcionářů

Podle přechodného ustanovení § 777 odst. 4 ZOK se práva a povinnosti akcionářů ve společnostech vzniklých před účinností ZOK řídí i nadále těmi dispozitivními ustanoveními obchodního zákona, která upravují práva a povinnosti akcionářů a nejsou v rozporu s donucujícími ustanoveními ZOK nebo od kterých se akcionáři ve stanovách neodchýlili.

Pokud tedy společnosti vzniklé před účinností ZOK nevyužijí možnosti podřídít se změnou svých stanov ZOK jako celku, což mohou učinit nejpozději do 2 let od jeho účinnosti, budou se i nadále řídit některá práva a povinnosti akcionářů dispozitivními ustanoveními obchodního zákoníku. S ohledem na přetrvávající nejasnosti ohledně výkladu pojmu práva a povinnosti akcionářů nelze s určitostí říci, kterých konkrétních práv a povinností se toto ustanovení dotýká. Převáží-li však úzká interpretaci tohoto pojmu, bude se v akciové společnosti jednat pouze o minimum takovýchto práv a povinností, a to s ohledem na kogentnost dosavadní úpravy, která v oblasti práv a povinností akcionářů připouštěla smluvní volnost jen zcela výjimečně.

Závěr

I ve shora uvedených oblastech přináší ZOK celou řadu novinek. Zakotvuje nové instituty, umožňuje širší uplatnění akcionářských práv či stanoví pro výkon akcionářských práv podrobnější pravidla. Zda a v jakém rozsahu budou nové instituty ze strany akciových společností a akcionářů využívány, ukáže až praxe.

Jelikož v současné době nepanuje v odborných kruzích shoda na tom, kterých práv a povinností se dotýká přechodného ustanovení § 777 odst. 4 ZOK, nelze než doporučit, aby se akciové společnosti podřídily ZOK jako celku co nejdříve, a vyhnuly se tak nejasnostem při souběžné aplikaci staré a nové právní úpravy práv a povinností akcionářů.

Mgr. Petra Eliášová,
advokátka

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] Viz ust. § 350 odst. 2 ZOK ve spojení se stanoviskem Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti č. 25 ze dne 9. dubna 2014.

[*] **K některým novinkám v právech akcionářů podle zákona o obchodních korporacích - část I.** > k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)